ఆమె నీడ

ఇవన్నీ రాజారావుకి సంభవించాయి. జరిగిం దిదీ - నమ్ము నమ్మకపో అని జరిగిందంతా చెప్పి ముగించాడు.

నేను నమ్ముతాను. ఎందుకంటే అదంతా దేన్నో సమర్థించేటందుకు చెప్పిందికాదని స్పష్టమైంది. దాని కంతటికీ చమత్కారంగా ఏదో వ్యాఖ్యానంచేస్తే తప్ప చటుక్కున స్ఫురించే అర్థంలేదు. అపూర్వమైన సంగతులు జీవితంలో తటస్థపడటం అందరికీ అనుభవమైనా, కళలో వాటిని మనం నమ్మలేం. కళలో ప్రయోజనం, విలువలు- వీటితో మనకి నిమిత్తంవుంది గనుక అపూర్వమైన సంఘటనకి ప్రముఖస్థానం లేదు. కల్పితమైనవాటికన్న జీవితంలో నిజంగా జరిగేవే ఎక్కువ ఆశ్చర్యాన్ని కలిగిస్తాయన్న నిర్వచనం యిదే చెబుతుంది. వాస్తవిక సంఘటన కలుగజేసే ఆశ్చర్యానికి కళలో తావులేదు—దాని కేదో ప్రయోజనమూ, అర్థమూ, ఔచిత్యమూ వుంటేతప్ప. ఇవన్నీవుంటే అసలంత ఆశ్చర్యమే కలగదేమోకూడా!

అనుభవానికి తుది మొదలు, కారణాలు కొంతవరకూ వూహించవచ్చు. ఈ ఊహమటుకు సక్రమంగా కొనసాగకపోతే, అనుభవాన్ని చిత్రించినవారిని విమర్శించాలిగాని, అనుభవాన్నే శంకించకూడదు. రాజారావు పరిస్థితులు కొంతవరకూ నాకు తెలుసు. సంసారభారం పైనబడి ఇంటర్‌తో చదువు చాలించి ఉద్యోగంకోసం యత్నాలు

చెయ్యాల్సివచ్చింది. అనువైన ఉద్యోగం దొరకడంలేదు. ఏదో ఓవుద్యోగం-ఏవుద్యోగమైతేనేం-పొట్టపోసుకోడానికీ, ఆదర్శసాధనకీ సంబంధం ఏమిటి?—అనుకునేస్థితికొచ్చాడు. భార్య, పెండ్లి, సంసారం - వీటి యథార్థాన్ని ఎదుర్కొనే చైతన్యాన్ని పరామర్శ చేస్తుండగానే వివాహమైపోయింది. భార్య సీత_ఎంతో మంచిది, అమాయకురాలు. వ్యక్తిత్వం లో సర్వస్వమూ వొక్కచూపులో స్వాధీనం చేసేలా చలించని నిండుచూపు, సన్నటి ముక్కు, వింత భావాలని ప్రకటించే మాటలకు అలవాటుపడని పసిపెదవులు,—సీత ఎదురుగావున్నాకూడా ఆమె దూరంగావుండగా తల్చుకున్నప్పుడు కలిగే జాలి జ్ఞాపకాలొస్తాయి. అతనెవరో! ఆమెవరు? వారిద్దరూ భార్యాభర్తలా? వారేం చెయ్యాలి? వారేం కావాలి? రాజారావు కివేవీ అర్థంకావు.

అందరు విద్యార్థులవలె అతను ఊహాజగత్తులో విహారం విరమించలేదు. ఆ జగత్తుకి మనస్సుతో ప్రమేయం లేదు. శరీరంతో యింక దెబ్బలాడలేక యౌవనం మనస్సుని దిగవిడచి స్వప్నజగత్తులోకి పారిపోతుంది. శృంగారం వొక సరస్సు; ఆదర్శాలు చుట్టూకొండలు; మధురస్వప్నం వొక మొగ్గ; ఆమెనవ్వు వికసించిన పుష్పం; ఆనందబాష్పాలు జలపాతాలు; యౌవనం నావ—అతడు నావికుడు. ఆమె ఎవరు? భార్య సీత కాదు. ఎవ్వరూలేరు. ఈజగత్తులో అన్నీ వున్నాయి, వొక్క ప్రేమతప్ప. ఆమెని పిలిచాడు. జవాబు లేదు. కూర్చుని ఏడుస్తున్నాడు.

'పోస్టు టైమయిందేమో, మరి దరఖాస్తు పంపరూ?' ఎదురుగుండా సీత.

చుట్టూ శిఖరాలు విరిగిపడ్డాయి. మొగ్గలు ముడుచుకున్నాయి. పువ్వుల రేకులు గాలిలో ప్రకృతి తుమ్మినట్టుగా కొట్టుకుపోయ్యాయి. నావలో కంత—అతను మునిగిపోతున్నాడు.

లేచి దరఖాస్తు కవర్లో పెట్టి పోష్టాఫీసు కెళ్లాడు. అతను వెళ్ళగానే సీత తలగడదిండు సర్దింది. దిండ్లకింద పుస్తకం. పుస్తకంలో ఫిలింతార ఫొటో. ఆమె అమాయకంగా నవ్వింది.

ఇంట్లో భోజనం, నిద్ర—తరువాత బైట రోడ్లమ్మట నడుస్తూ, ఆలోచిస్తూ పోతూండడం — అల్లా గడిచిపోతున్నాయి రోజులు. అతనికి బైట బాగాలేదు. ఇళ్ళముందు మురికికాలువలు; పందులు, గాడిదలు-వాటి దెంత ప్రశాంత జీవితం! దుకాణాలు-ముష్టివాళ్ళు, కుష్టువాళ్ళు. దూరంగా గుడిసెలు, ఎండ లేకపోతే వాన, ఆ జనం, ఆ వాసనలు, ఆ దుమ్ము—ఛ, ఛ, ఇదే నయం. కొన్ని వేల సంవత్సరాల క్రితం సిద్ధార్థునికి కలిగిన అసంతృప్తే అది.

అన్ని మూలలా పరకాయించి చూశాడు. ఆ మాసిన బట్టలబుట్ట — దానికింద బొద్దింకలు, ఎలుకలు. ఆ చూరంతా బూజు, సాలిగూళ్ళు, చచ్చిన కీటకాలకళేబరాలు. ఆ పాతకుర్చీ మేకులు వొంకరగా పైకొచ్చి పీలైనప్పుడల్లా లేచినవారిబట్టలని చించుతున్నాయి. 'ఇస్, అబ్బ!'—గాలి, వెలుతురుచాలవు. పగలల్లా ఈగల సముదాయాల స్వేచ్ఛాకేళి; రాత్రల్లా దోమల బృంద

గానం. సాముదాయక ఖడ్గ నృత్యాలు. ఆ గోడగడియారం తిరగదు; అబ్బబ్బ—ఏదేనా భరించొచ్చు, యీ చెమట నెల్లా భరించడం! వాళ్ళంతా చెమటలుపట్టే ఏర్పా టెం దుకూ? శరీరంలో ఏదో నో భాగాన్ని చెమటకి కేటాయించ కూడదూ సృష్టికర్త!

రాజారావుకి సీతపై, తనపై, తనని పుట్టించిన తలిదం డ్రులపై, వారిని పోషించిన సమాజంపై, సమాజానికి తావి చ్చిన దేశంపై, సముద్రాలద్వారా ఏకంచేసిన ఈ గోళంపై యీ నిర్భాగ్య గోళాన్ని తనచుట్టూ తిప్పుకుంటున్న సూర్య బింబంపై—ఆగ్రహం మొచ్చింది. బైట కెళ్ళాడు. ఏవో ఆలో చిస్తూ నడిచిపోతున్నాడు.

మానవహృదయం అంత విశాలమైందంటారు. ఊహకు అంతం లేదంటారు. అయినా అతనివి అవే ఆలోచ నలు. పాతవే. ఎన్నిసార్లో సాగించిన వ్యూహాలు కొత్తవి కనబడవు మళ్ళా మళ్ళా మొన్న చూసిన సినిమాలో దృశ్యాలే వ్యూహాలో మెదిలి అతన్ని కలవరపరుస్తున్నాయి. కథానాయకుడు తనంత బాగుండడు; తనంత చదువుకున్న వాడు కాడు; అస లతని చదువు, వుద్యోగం విషయం అందులోలేదు. హాయిగా టెన్నిస్ ఆట ముగియగానే కార్లో సరోజయింటికెడతాడు. సరోజ తండ్రి కేం పనో తెలీదు. వాళ్ళిల్లు ఎంత బాగుంటుంది! గేటు - మొక్కలపార్కు. పోర్టికోముందు నగ్నంగా స్నానంచేస్తున్న స్త్రీ విగ్రహం - పెద్దహాయి - ఎక్కడచూసినా సోఫాలు, సెట్టీలు, వూగే కుర్చీలు, ఏమరిపాటుగా కూలబడితే గజంపైకి విసిరివేసే

స్ప్రింగులు, కుషన్ల కుర్చీలు; పైన వ్రేళ్లాడే 'చాండిలియర్లు'-బెల్జియమ్ గ్లాసుతో చేసిన దీపాలగుత్తులు. బ్రాకెట్ లాంప్‌లు 'వెస్ట్‌మినిస్టర్' సంగీతంతో గంటలు మ్రోగే 'కీంజిల్' గడియారాలు, 'ఎపోల్లో' దేవత కంచువిగ్రహం చేతిలో మరో రంగుదీపం, గోడలనిండా బొమ్మలు-గోల్డ్ ఫ్రేమ్‌లో తైలవర్ణచిత్రాలు - ఆరువేల మెట్లుగల స్టెయిర్ కేస్ మీాద పెర్షియా తివాచీ - మెట్ల మొదట్లో ఎలబాస్టర్ రాతిలో చెక్కిన ఇద్దరు స్త్రీ మూర్తులు; ఎంత సౌందర్యం! ఎంత సౌఖ్యం! సరోజ మేనమామ ఇంగ్లీష్ నైటుగౌన్లో, హాలండ్ 'పైప్' పీలుస్తూ క్షణం దర్శనంయిస్తాడు. 'షెల్లీ చైనా' టీ కప్పు చేతులో పట్టుకుని-పక్కన అల్‌సేషియన్ కుక్క - దూరంగా గున్నంలో వంటాయన. సరోజ ఆనందంతో అద్దంముందు కాసేపు నాట్యంచేసి, పాట పాడుకుంటూ సింగారించుకుని సినిమాకని చెప్పి కార్లో వెళ్ళిపోతుంది.

సరోజ తోటికోడలు, తన సీతలాగ పూర్వకాలపుది. తన గదిలోంచి బైటికి రాదు. ఆమె ఎప్పుడూ పూజా మందిరంలోనే, భగవంతుడి ప్రతిమముందు నాట్యంచేస్తూ, పాడుకుంటూ వుంటుంది. కాని ఎంత అందమైన గది! దుర్గ, కృష్ణుడు, ఆంజనేయులు, సరస్వతి, వినాయకుడూ, కాళి - యివన్నీ దంతపుబొమ్మలు, లోహపు చిత్రాలు. పైన బుద్ధుని ప్రతిమ ప్రక్కనే 'మహాత్ముడు' ఫొటో మరోగోడ మీాద రామకృష్ణపరమహంస, శివాజీ - మధ్యలో శివాజీ ఎందుకో?-కాళికాదేవి ప్రసన్నమైందటగా!

అంత అందమైన పూజామందిరం తనెవ్వరింట్లోనూ చూడలేదు. తెల్లటి మెత్తటి మెరిసిపొయ్యే ఆ గోడలు; ఎక్కడా అట్లాంటివి చూడలేదు. తను చూసిన యిండ్ల గోడలనిండా ఏవో కాగితాలు, బొగ్గుతోనో, యిటుకతోనో వ్రాతలు, మీసాలు తగిలిచ్చిన ఆడబొమ్మలు, ఫలానావారికి నోటిమ్మని వ్రాతలు, బూతులు — సినిమాలో యిండ్ల గోడలకి యివేవీ వుండవు. అతనికి పరిసరాలపై రోత ప్రబల డానికి కారణం యీ సినిమాలో సృజింపబడిన సౌందర్య దృశ్యాల జ్ఞాపకాలే!

రాజారావు పూరనితలపాక్క-దాటి, నరసింహస్వామి ఆలయపావరణకి చేరుకున్నాడు. నవ్వొచ్చింది. సినిమాలో వన్నీ సెట్టింగులు-ఎక్కడెక్కడినుంచో ఆవాస్తువులన్నీ సేక రించి, అమర్చినవి. జీవితం అంత అందంగా వుండాలని-వుండే టట్టు చేసుకోమనీ వాటివుద్దేశం. అల్లా ఎవరేనా వున్నారా? ఏమో వున్నారేమో! తనకేం తెలుసు? ఎక్కడా లేకపోతే మాత్రం అల్లా ఎందుకు చూపుతారు? సరోజగారింట్లో పని పిల్ల ఎంతందంగా వుందని! తోటలో వెన్నెట్లో నృత్యాలు; చిన్న య్యగారు ఆమెకేసి క్షణం చూసినందుకు యీ ఆనందం. మరి తనింట్లో పనిచేసే 'అప్పి?' మసిబొగ్గురంగు; మురికి వాసన. జుట్టుకి నూనెకూడ రాసుకోదు; పాచిలో జారిపడి రాచిప్ప ముక్కలు చెయ్యడంతప్ప, దానికి వేరే నృత్యభంగి మాలు చేతకావు.

రాజారావు ఆలయంలోకి వెళ్ళేవారినీ, వొచ్చేవారిని చూస్తూకూర్చున్నా - వ్యూహాని విడమర్చి, వేరే ఆంతరంగికమైన ఆలోచలు చేస్తూనే వున్నాడు.

ఆలయంచుట్టూ విద్యుద్దీపాలు, చుట్టుప్రక్కల దుకాణాలలో మైక్కర్రీదీపాలు. ఆలయంకుడివైపున 1857 స్వాతంత్రసమరంలో ప్రాణాలు త్యాగంచేసిన వీరుల స్మృతి చిహ్నంగా కొత్తగా నిర్మాణమైన మందిరం; మందిరం మధ్యలో ధర్మచక్రం. విద్యుద్దీపాలవెలుగులో గోడలు తెల్లగా వెండిరేకుగామార్చి ముసుగేసుకున్న వెన్నెలలాగ మెరిసిపోతున్నాయి. ఆలయంచుట్టూ వెళ్లే జనంనీడలు ఆగోడల మీాద నల్లగా, కాలం చిత్రించిన బొమ్మలలాగ ప్రస్ఫుటంగా కనబడి, కదలిపోతున్నాయి. వెండితెరమీాద చూసిన నల్ల బొమ్మలు స్మరణకొచ్చాయి సినిమాలో అప్పుడప్పుడు నాయికా నాయకుల ప్రక్కకు తిరిగిన మొహాలు, తెల్లటి శూన్యంముందు, నల్లగా 'సిల్యూయట్'లో అలాగే చూపుతోంటాకు. దగ్గరగా ఉన్న వ్యక్తుల ఆకృతులు మరింత పెద్దవిగా ఆగోడమీాద పడి, చోటుచాలక, కాళ్ళనీడలుమాత్రం కనబడి, కదిలిపోతున్నాయి. దూరంగాఉన్న వ్యక్తుల పూర్తి బొమ్మలు పడుతున్నాయి. రాజారావు వొంతెనమీాద కూర్చుని, గోడమీాద పడుతూన్న నీడలకేసి చూస్తున్నాడు. అడుగో ఎవడో కుర్రాడు సైకిల్ మీాద పోతున్నాడు ఈయన ఎవరో మీాసాలు, పాగా—తలకాయమాత్రం కనిపిస్తోంది. కదిలిపొయ్యాడు. ఎడ్లబండి కాబోలు, ఎడ్లకాళ్ళు, బండి చక్రాలు కనిపిస్తున్నాయి. గుళ్ళోంచి జనం ఒక్కసారిగా

బైటికొచ్చారు. అన్ని తలకాయలు కలసిపోయి-వారినీడలు తెరవెనుక అస్థిపంజరాల నృత్యంలాగ ఒకదానిలో ఒకటి కలిసిపోయి-కెరటంపై తుంపరలలాగ విడిపోయి సాగిపోతు న్నాయి. జనం పల్చబడ్డారు. ఉండిఉండి ఏదో ఒక నీడ కదు లోంది. గోడంతా తెల్లగా వెండితెరలాగ, నీడలచలనంలేక నిశ్చలంగాఉంది. అప్పుడు గోడమీద వొకసౌందర్యమూర్తి నీడ చూశాడు. ఆమె మెడ,తల గోడంతా ఆక్రమించాయి. వొక్క-క్షణం ఆనీడ నిలిచింది. చెవుల లోలాకులు కదలడం మాని నీడలో కలిసిపొయ్యాయి. జడ మెడమీద పడింది. ఆరెంటిమధ్య 'డైమండ్' ఆకారంలో ఏర్పడ్డ ఖాళీ తెల్లగా కన్పడుతోంది.

విరిచిన విల్లులాగ, తీర్చిన అవయవాల అమరిక, ఎవరో విరిచిన కాడలులాగ కనురెప్పలు, గుండ్రంగా ప్రారంభమై, చదరంగా అంతమొంది సగంతీసిన చాకులాగ, వొరిగి నిలచిన ముక్కు, సమంగాఉన్న రెండు పెదవులు, సిగ్గుతో వొంగి చోద్యం చూచేకుతూహలంతో వొక్క-సారి వొయ్యారంగా, బైటికి గెంతి, మళ్ళా భయంతో చరచరా లోపలికి వెళ్ళిపోయినట్లు, వొంపుతిరిగినగెడ్డం - ఆశ్యామల మూర్తి నీడ సొంపుకి, అతడు ముగ్ధుడైపొయ్యాడు. ఏవేవో ప్రతిమలు, చిత్రాలు, ఫిలింతారల ఛాయలు, చరిత్రలో కలిసిపోయిన సుందరాంగనల ప్రతిబింబాలు అతనిని కలవర పర్చినవి. నీడను ప్రేమించడం నూతన అనుభవం. అతడు దానికి లొంగిపొయ్యాడు. దూరంగా ఊరేగింపు ధ్వనులు మీదకొచ్చి పడుతున్నాయి. వొచ్చేశారు. ఆ శ్యామల

మూర్తి ఆ నీడలమధ్య నలిగి కరిగిపోయింది. ఎన్నో నీడలు-ఆకృతిలేదు, నల్లగా గోడంతా క్రమ్మేశాయి. ఆమెకోసం వెనక్కి తిరిగిచూశాడు. అంతా ఊరేగింపు జనం. గబగబా త్రోసుకుంటూ వెళ్తున్నాడు. ఆమె కనపడలేదు. గుంపు దాటాడు. జనం పల్చబడ్డారు. కుడివైపు సందులోకి మళ్లాడు. ఎక్కడా మనుషుల అలజడిలేదు.

దీపంనీడలో దూరంగాఉన్న మేక. ఎవరో పులిస్తరాకులు గిరవాటెట్టారు. సందుదాటి పార్కువైపు కొచ్చాడు. ఆమె ఏమైంది? ఆమె నిజంగా ఉందా? తన మనసులో భ్రమలు ఆ నీడరూపం దాల్చినవా? తనని పరీక్షించడానికి దేవతలు కల్పించిన మాయారూపమా? అలసటతో అసంతృప్తితో చెమట్లుపోశాయి. ఆ బెంచీమీద కూర్చున్నాడు. చొక్కా బొత్తాములు విప్పాడు. సోడాకొట్టించుకు త్రాగాడు. కళ్ళుమూసుకుని పడుకున్నాడు. రెప్పలక్రింద ఆమె నీడ నల్లగా వత్తిడిచేసింది. అతనికేదో అపూర్వసౌందర్యం దొరికింది. కాని దాన్ని ఉంచుకోలేదు. కదిలిపోయ్యే జీవితం లాగ కరిగిన స్వప్నంలాగ, ఉండికూడా లేని ఇంద్రజాలం, ఎండమావి. నడచినకొద్దీ దూరమయ్యే ఇంద్రధనుస్సు.

ఏదో పురుగు చొక్కాలోపల కదిలింది ఉలిక్కిపడి లేచి కూర్చున్నాడు. దిగాలుగా నడిచి ఇంటికిచేరుకున్నాడు. పదిగంటలు కావొస్తుంది.

"సినిమా కెళ్ళారా?" సీత ప్రశ్నకి లేదన్నట్లు తల పంకించి, భోజనానికి కూర్చున్నాడు. భోజనాలదగ్గర ఎవరూ ఏమీ మాట్లాడలేదు. భోజనాలయ్యాయి. అతడు అరుగు

మీద ఏకాంతంగా కూర్చొని ఆకాశం కేసి చూస్తున్నాడు. ఇంతలో లైట్లు పోయ్యాయి. కొవ్వొత్తి వెలిగించి గదిలో పెట్టి సీత బైటకొచ్చింది.

'ఏమండి; దిగులుగా వున్నారేం?'

సమాధానం లేదు.

'ఉద్యోగం విషయమా ? అదేవొస్తుంది... కాలం కలిసిరావాలి. చెప్పరూ...'

'ఏమీలేదు....ఊరికినే...'

'ఏదోవుంది. నాతో చెప్పకూడదా...?'

'నీ కర్థమవదు.'

'అర్థంచేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తాను' అంది సీత.

'నాకేం దిగులుగాలేదు. మనస్సంతా అదోలాగుంది; ఫలానా కారణం అని లేదు.'

'పోనీలెండి చెప్పకపోతే. ఇంకెప్పుడూ అడగను లెండి.'

దూరంగా కొవ్వొత్తి వెలుగులో ఆమెకళ్ళల్లో తడి మెదిలింది మృదువుగా. ఆమెనీడ వికృతంగా స్తంభంమీద పడి గాలికి కదులుతోంది. ఆమె ముఖాన్ని పైకెత్తి కళ్ళల్లోకి చూశాడు.

'ఊరికినే...కోపంవచ్చిందా?'

లేదన్నట్లు తలవూపింది.

'నవ్వితే చెబుతాను'

దట్టమైనవర్షంమధ్య కాసేపు సూర్యుడికాంతి ధారల మధ్య కొట్టుకున్నట్టు సీత నవ్వింది. నీడ స్తంభంమీద వొంకరలు తిరిగింది.

'చెప్పనా?'

'ఊ' అన్నట్లు మూతి ముడిచింది.

'నే నొకర్ని ప్రేమించాను' అన్నాడు రాజారావు.

'నిజంగా?'

'అవును'

ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు. కొవ్వొత్తి వెలుగులో కీట కాలు రెక్కలు విరుచుకుంటున్నాయి. ఏదో పురుగు టప్పు మని గోడమీద పడింది.

చాలాసేపైంది.

"ఎవర్ని?" అంది సీత.

"నిన్నే" అన్నాడు.

ఆమె నవ్వింది - వింతగా నీడకూడా నవ్వింది.

"వేళాకోళమా?"

"ఎందుకు కాకూడదూ?"

"నే వెళ్ళిపోతా నంతే" అని, జడ ముందుకి లాక్కొని, పూలగుత్తిని చేతులోకి తీసుకుంది.

ఆనా డంతే సంభాషణ. కాని రాజారావు వూహాలో ఆమెనీడ అల్లానే నిల్చిపోయింది. ఉద్యోగంకోసం పడే ఆవేదనని త్రోసి, తనే మనస్సులో ప్రధానస్థానం ఆక్ర మించుకుంటోంది. అతనిలో దిగులు ప్రబలమైంది. దేని వల్లనో - ఉద్యోగంకోసమా, ఆమె నీడ దొరకలేదనా అతనికే తెలీడంలేదు.

రోజూ ఆలయంవేపు వెళ్ళి ఆ మందిరం గోడమీది నీడల్ని చూస్తూ గడిపేవాడు. ఆమెనీడని ప్రసరించిన వ్యక్తి

అతనికి కనబడలేదు. ఈ జగత్తంతా మాయగా కనపడ సాగింది. మనుషులంతా నల్లగా, నీడలలా కనబడసాగారు. నల్లటిబాధ అతనిలో నిండుకుంది. చరిత్ర కంతలు, తలుపులు గుహాల బీటలు మూసుకుంది. అంతా చీకటి. గతం అంతా తెల్లటితెర; వర్తమానం ఒక పెద్దనీడ. భవిష్యత్తులేదు.

కొన్నిరోజులైంతర్వాత సీత మళ్ళా అడిగింది.

"మీ రీ మధ్య అదోలా వుంటున్నారు. కారణం చెప్పరూ?"

"వెనక చెప్పాను. వేళాకోళమని తోసేశావు" అన్నాడు.

"నన్ను ప్రేమించడమేమిటి లేకపోతేను!" అన్నదీ సీత.

"భర్త భార్యని ప్రేమించాడంటే హాస్యాస్పదంగా వుంటుం దెందుకో?" అన్నాడు.

"ప్రేమ కొంతకాలం వుండిపోతుంది. దాంపత్యం ఎప్పుడూ వుండేది అంటారుగా పెద్దలు" అన్నది. సీత. ఆమెకేసి తేరిపారచూశాడు తను అనుకున్నంత అమా యకురాలు కాదేమో సీత. ఆమెపై గౌరవం పెరిగింది. గౌరవం పెరిగినకొద్దీ ఆమె దూరమైపోతున్న ట్లనిపించింది. మంట వెలిగిస్తుంది, వేడినిస్తుంది కాని వేలుపెడితే కాలి పోతుంది.

"ఎవరో చెప్పండి - నే నేమీ అనుకోను."

"నువ్వు వూహించలేవా?"

"లేను."

"ఒకామె నీడని.. "

సీత నవ్వింది—మెల్లిగా ప్రారంభమై, చప్పుడు లేకుండా, ఎంతోసేపు మొహంమీద వ్యాపించి, మళ్ళీ పెదవులమూతలో దాగిన నవ్వు.

"అందుకనే నీ కర్థంగాదు—అన్నాను" అన్నాడు రాజారావు.

"మరి నవ్వనులెండి. ఎవరినీడో?"

"గోడమీద పదిరెట్లు పెద్దదిగా పడింది ఆమెనీడ. వెనక్కితిరిగి చూశాను. ఆమె లేదు. ఏదో వూరేగింపు గుంపులో కలిసిపోయిందో, మరెటుపోయిందో. ఆమెను చూసేవరకూ నాకు తోచటంలేదు. ఈ అన్వేషణ వొక పరమావధిగా పరిణమించింది" అన్నాడు. సీత మొహంతిప్పి గోడకేసి చూసుకుంది. రాజారావు నీడతో కలిసి, ఏదో ముసుగులా, ముద్దలా పడింది ఆ నీడలద్వయం.

సీత యీ విషయం అంతగా పట్టించుకోలేదు ఏదేనా సందర్భందొరికినప్పుడు, దెప్పిపొడిచేటంతవరకే జ్ఞాపకం పెట్టుకుంది. దెప్పిపొడుపుకి వొకటి రెండుమార్లు రాజారావు చీకాకుపడటం చూసి, అదీ మానేసింది. వారాలు గడిచాయి. అతనల్లా తిరుగుతూనే వున్నాడు. ఆమెనీడ మాత్రం కనబడలేదు; ఉద్యోగమూ దొరకలేదు.

ఓ వుద్యోగంకోసం రాజారావు పట్నం వెళ్ళాల్సి వొచ్చింది. మొదలియార్ ఆఫీసులో అభ్యర్థుల పరామర్శ. ముందుగానే యింటికెళ్ళి ఆయన్ని చూడాలనుకొని, ఓడజన్ యాపిల్‌పండ్లు సంచిలో వేసుకుని మొదలియార్ యింటికి

చేరుకునేటప్పటికి, సాయంత్రం ఏడు కావొస్తోంది. ఆయన క్లబ్బునుంచి యింటికి చేరుకునే వేళ అది. చుట్టూ గోడ. మధ్య గేటు. గేటులోంచి లోపలికెళ్ళాడు. ముందంతా తోట—పెద్దచెట్లగుండా దోవ దాటింతర్వాత చిన్న మొక్కలు. వరండా లోకి మెట్లు. వాటిముందు రెండు పెద్ద విద్యుద్దీపాలు. ఆ కాంతికి మొక్కలనీడలు ఎదురుగా ఉన్న గోడమీద స్ఫుటంగా పడుతున్నాయి. గోడలమీద నీడలకేసి చూడటం అలవాటైపోయింది. ఆ నీడలకేసి చూస్తున్నాడు. మొక్కలు పదిరెట్లు పెద్దవిగా పడుతున్నాయి. చలనంలేదు. ఇంతలో వో కుక్కపిల్లనీడ పడింది. తోక ఆడిస్తూ గంతులేస్తోంది. ఆ నీడ కదిలిపోయింది. దాని వెనకాల మరో స్త్రీ తలనీడ పడింది నీడ నిలిచింది- మెడ, తల మాత్రం పెద్దవిగా కనుపిస్తున్నాయి. లోలాకులుకదిలి నిలిచిపొయ్యాయి. జడకి మెడకి మధ్య డైమండ్ ఆకారం ఖాళీ తెల్లగా కనబడుతోంది. ఇదే ఆమెనీడ. గుండ్రంగా ప్రారంభమై, చదరంగా అంత మొందిననుదురు, విల్లువిరిచినట్లు పెదవులు, వొంచిన కత్తిలా ముక్కూ, వొంకరలు తిరిగిన గడ్డం-ఆమెవే! అమ్మయ్య, ఇన్నాళ్ళకి చూడగలిగాడు. ఆదుర్దాతో గుండెలు కొట్టుకుంటున్నాయి.

ఇంతలో కుక్కపిల్ల మొరిగింది. ఉలిక్కిపడి నాలుగడుగులు వెనక్కి వేశాడు. కుక్కపిల్ల అతనిచుట్టూతిరుగుతోంది. చిటికెలు వేస్తూ 'టిప్సీ' అని పిలుస్తూ, ఆమె మొక్కలమధ్య నుండి అతని వేపునడిచి, చూడగానే నిలిచిపోయింది.

"ఎవరికోసం?" అంది ఆమె.

'మొదలియార్ గారి కోసం.'

'ఇంకా రాలేదు. మీా రెవరు?'

ఫలానా వూరని చెప్పాడు. ఉద్యోగం విషయంలో వారి దర్శనంకోసం వొచ్చినట్లు చెప్పాడు.

అల్లా వరండాలో కూర్చోండి. ఈపాటికి వస్తూవుంటారు' అన్న దామె.

'మీా రెప్పుడేనా మా వూరొచ్చారా?'

'లేదు.'

'ఎప్పుడూ?'

'లేదు. ఎందుకు?'

'ఊరికినే. అంటే...ఊరికే అడుగుతున్నాను.'

'లేదులేదు' అని ఆమె నవ్వింది.

కుక్కపిల్లతో లోపలి కెళ్ళింది. ఇంతలో మొదలియార్ గారి కారుహారన్ మ్రోగింది.

దిగులుపడ్డాడు రాజారావు. ఆమె అటుకేసి రాలేదు. కాని అచ్చంగా ఆమెనీడలాగా వుంది. దానితో ఎందుకు తృప్తిపడకూడదూ. ఆమెనీడ వ్యక్తినే చూడాలి. మళ్ళా చీకటి అలుముకుంటోంది.

ఉద్యోగం పరామర్శ అవగానే రాజారావు తనవూరికి చేరుకున్నాడు. రోజూసాయంత్రం ఆలయంకేసి వెళ్ళి ఆ నీడలని చూస్తూ కూర్చునేవాడు. మూడువారాలు గడిచిం తర్వాత అతనికి ఉద్యోగం వొచ్చినట్లు ఉత్తరం వొచ్చింది. సీత సంతోషంతో పొంగిపోయింది. ఈ వార్తవిన్న 'అప్పి-పని పిల్ల'కూడా నవ్వింది. రాజారావుకి సంతోషంగా వున్నా

పిల్లెవ్వరూ నృత్యంచెయ్యనందుకు ఆశ్చర్యపడ్డాడు. తన వైఖరికి తాను నవ్వుకున్నాడు. సంతోషాన్ని బైటకు ప్రకటించిడం ఎట్లా? అందుకనే సినిమాలో ఆనందాన్ని నాట్యంగా వ్యక్తంచేస్తారు. కళలో మరోమార్గంలేదు. అదొక సాంకేతిక ప్రదర్శనం. ఈమాత్రం తెలీదతనికి! సినిమాలో నృత్యంచేసిన పనిపిల్ల, పెద్దకుటుంబంలో పిల్ల అని చివ్వరిలో తెలిసిపోయిందిగా.

ఆమెనీడ స్ఫురణకొచ్చినప్పుడల్లా దిగులుపడేవాడు. ఆ సాయంత్రం ఆలయంకేసి వెళ్ళాడు. ఆ వంతెనమీద కూర్చుని, మందిరం గోడమీద నీడల్ని చూస్తూ కూర్చున్నాడు. తన కింక యీ గోడకేసిచూసే అవకాశం లేదు. మరోవూరు వెళ్ళి వుద్యోగంలో చేరాలి. నీడలు భయంకరంగా కదులుతున్నాయి. పల్చబడ్డాయి. సైకిళ్ళు, రిక్షాలు, బండ్లు, ఆవులు, పోలీసు - యినన్నీ కదలిపొయ్యాయి. గోడ తెల్లగా నీడలులేకుండా వుంది. మనుషులు పల్చబడ్డారు. సోడా కొట్టిన చప్పుడు దూరంగా గుడిగంటలు. మేక అరుపు. కుర్రాడి ఈలపాట గోడమీద ఒక స్త్రీతల పడింది-పడింతలు పెద్దదిగా. ఆనాడు చూసిన ఆమెనీడ—లోలాకులు కదిలి నిలచిపొయ్యాయి. జడకి మెడకి మధ్య డైమండ్ ఆకారంలో ఖాళీ, గుండ్రంగా ప్రారంభించి చదరంగా అంత మొందిన నుదురు, వొంచిన కత్తిలా ముక్కు, వంకరలు తిరిగిన గడ్డం. వెనకాల మరో స్త్రీ నీడ పడింది. కదిలిపోతున్నాయి. ఆలస్యంచేస్తే అంతర్ధానమౌతాయి. చటుక్కున వెనక్కి తిరిగి చూశాడు. భార్యసీత, వెనకాల పనిపిల్ల 'అప్పి'.

"ఆలయాని కొచ్చాం. ఉద్యోగం రావాలని మొక్కుకున్నాను. మీరూ రండి" అన్నది సీత.

"అప్పి" వెర్రిగా నవ్వింది.

"ఆమెనీడ దొరికింది" అన్నాడు.

"ఎక్కడ?"

"అటుచూడు."

చూశారు. అప్పినీడ కనబడుతూంది.

"అప్పినీడా?"

"ఛ, ఛ."

"మరి" ఆశ్చర్యంగా చూసింది సీత.

"నీదే."

"నాకేమీ కనపడ్డంలేదే!"

"మనం గోడకి మరీదగ్గరగా వున్నాం—అప్పి కొంచెం దూరంగా వుంది."

"ఎవరేనా చూస్తే నవ్వుతారు. రండి వెడదాం."

"మనం దగ్గరగా వచ్చినకొద్దీ దూరమయ్యే నీడఅది." అన్నాడు రాజారావు. తనకి తెలీకుండానే ఒకజీవిత సత్యాన్ని తను ఋజువుచేసుకొని ఒక్క వాక్యంలో ఇమడ్చ గలిగాడు.

అపూర్వమైన అనుభవానికి అర్థాలు కల్పిస్తే మరింత అసహజంగా ధ్వనిస్తుందన్న భయంతో యీ గాధను ముగిస్తున్నా.